

Bu proje Avrupa Birliđi ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir

Türkiye'nin Döngüsel Ekonomiye Geçiş Potansiyelinin Değerlendirilmesi için Teknik Destek Projesi

EuropeAid/140562/IH/SER/TR

Yeşil Taksonomi

Faaliyet 3.2.3. Döngüsel Ekonomi Doğrultusunda Entegre Atık Yönetimi Konusunda Eđiticilerin Eđitimi

Hakan Acar,
İklim Deđerikliđi Başkanlığı
Çevre, Şehircilik ve İklim Deđerikliđi Bakanlığı

16-19 Eylül 2024 Sakarya, Türkiye

T.C. ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI

**İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ
BAŞKANLIĞI**

DÖNGÜSEL EKONOMİ ÇALIŞTAYI YEŞİL TAKSONOMİ SUNUMU

16-19 Eylül 2024

Taksonomiye Giriş

Taksonomi Nedir?

- Yeşil taksonomiler, genel olarak hangi yatırımların çevresel olarak sürdürülebilir olduğunu tanımlayan ve buna ilişkin ilke ve teknik kriterler belirleyen bir sınıflandırma sistemleridir.
- Yeşil taksonomilerin iki temel amacı vardır.
 - Yatırımcıların yeşil yatırım yapabilmeleri için bir sınıflandırma ve şeffaflık aracı hizmeti görmek,
 - Piyasalarda yeşile boyama riskini azaltmak.
- Taksonomiler ekonomik faaliyetlere, proje kategorilerine veya finansal araçlara dair kriterler belirleyebilir.

Niçin taksonomilere ihtiyaç duyuluyor?

- İklim değişikliğin uluslararası toplumun odağına yerleşmesi,
- Yatırımların çevreye zarar vermemesi,
- Küresel olarak Çevresel, Sosyal ve Yönetişim (ESG- Environmental, Social, Governance) alanlarına duyarlı yatırımların artması¹
- Şirketler ve finansal piyasa oyuncuları aktivitelerini etkileyebilecek riskleri yönetmek (fiziksel/itibari/politika (geçiş) riskleri),
- Çevresel veya sosyal konulara duyarlı yatırımcı ve tüketicilerin taleplerine cevap vermek,
- Yatırımcı tabanını genişletmek,
- Ülkeye yatırımcı çekmek,
- Yeşile boyama riskini azaltmak,
- Finansmana erişimi kolaylaştırmak,

konuları hangi yatırımların sürdürülebilir olduğu konusunda bilimsel ve objektif kriter ve tanımlara dair ihtiyacı ortaya çıkarmıştır.

¹ Morningstar, 2024.

Milyar ABD doları cinsinden küresel ESG varlıkları

Ulusal Yeşil Taksonomi: Temel Özellikler

6 Hedef

Teknik
Tarama
Kriterleri

Ulusal Yeşil Taksonomi: Temel Özellikler

4 ŞART

Çevresel Hedeflerden Bir veya Daha Fazlasına Önemli Ölçüde Katkıda Bulunması
(*substantial contribution*)

Diğer Çevresel Hedeflere Zarar Vermemesi
(*do no significant harm*)

Ulusal Yeşil Taksonomi

Asgari Güvenlik Önlemleri
(*minimum social safeguards*)

Belirlenen Teknik Kriterlere Uyması
(*technical screening criteria*)

Ulusal Yeşil Taksonomi Mevzuatı Yapısı - 1

Ulusal Yeşil Taksonomi Yönetmeliği

Ek-1 Sera Gazı Emisyonlarının Azaltımı	Ek-2 İklim Değişikliğine Uyum	Ek-3 Su ve Deniz Kaynaklarının Sürdürülebilir Kullanımı ve Korunması	Ek-4 Döngüsel Ekonomiye Geçiş	Ek-5 Kirliliğin Önlemesi ve Kontrolü	Ek-6 Biyçeşitliliğin ve Ekosistemlerin Korunması ve Restorasyonu
--	---	--	---	--	--

Ulusal Yeşil Taksonomi Mevzuatı Yapısı - 2

6 Çevresel
Hedef

144 Ekonomik Faaliyet

Önemli Ölçüde Katkı
Sağlama Kriterleri

Önemli Ölçüde Zarar
Vermeme Kriterleri

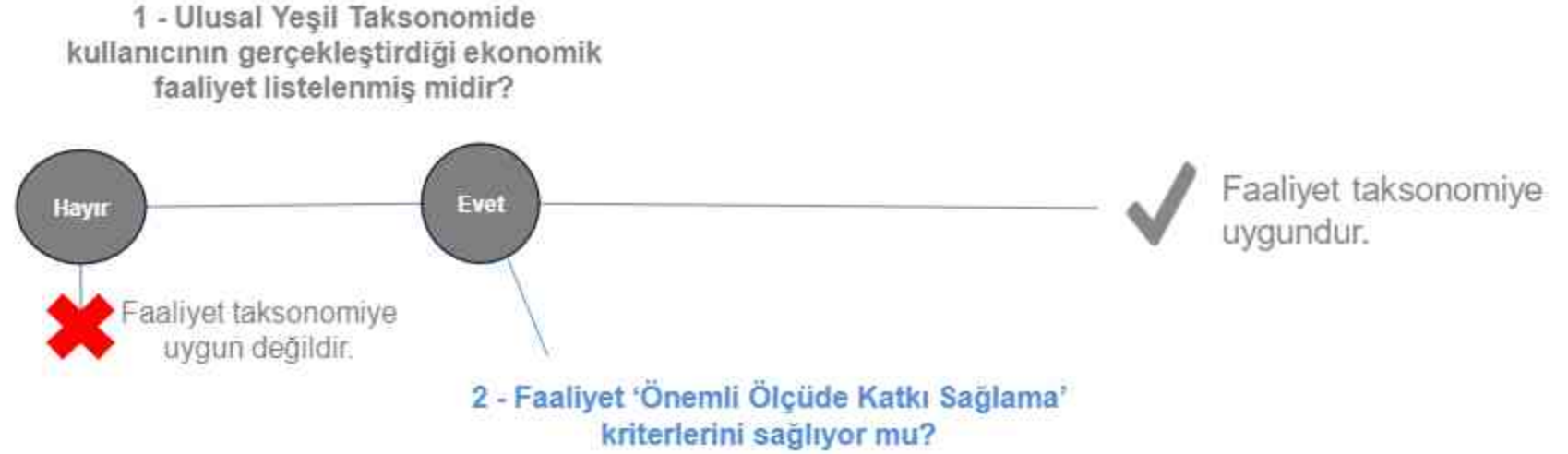

Ulusal Yeşil Taksonomi Beyanlar: Uygun (*eligible*) ve Uyumlu (*aligned*) Ekonomik Faaliyet

1. AŞAMA

Taksonomiye Uygunluk

2. AŞAMA

Taksonomi ile Uyumluluk

AB Taksonomi Süreci

- AB Taksonomi Süreci:
 - 2018 - 2020: Sürdürülebilir finans konusunda bir Teknik Uzman Grubu (TEG) kurulmuştur.
 - 12 Temmuz 2020: Taksonomi Tüzüğü yürürlüğe girmiştir.
 - 9 Aralık 2021: Azaltım ve Uyum hedeflerine yönelik sürdürülebilir faaliyetlere ilişkin Teknik Tarama Kriterleri yayımlanmıştır.
 - 27 Haziran 2023: Diğer 4 hedef için Teknik Tarama Kriterleri yayımlanmıştır.
 - 1 Ocak 2024: Azaltım ve Uyum Teknik Tarama Kriterleri güncellenmiştir.
- AB mevzuatında taksonomi raporlaması büyük ölçekli şirketler için 2022'de başlamıştır.
- AB'de taksonomi uyumluluk doğrulaması/denetimi piyasaya bırakılmıştır.
- KOBİ'ler için 2026'da başlayacaktır.
- 2028'den itibaren ise son iki yıldaki AB kaynaklı gelirleri 150 milyon Euro'nun üzerinde olan AB dışı şirketlerin taksonomi raporlaması yapması gerekecektir.

Taksonomi Örnek Özet Aktivite ve Kriterleri

Çevresel Hedef	Sera Gazı Emisyonlarının Azaltımı
Sektör	İmalat
Ekonomik Faaliyet	Çimento İmalatı
Faaliyetin Tanımı	Faaliyet, çimento klinkeri, çimento veya alternatif bağlayıcı imalatını kapsamaktadır.
Önemli Ölçüde Katkı Sağlama kriteri	Faaliyet aşağıdakilerden birini üretmelidir: (a) Sera gazı emisyonları ton gri çimento klinkeri başına 0,722 tCO₂e 'dan düşük olan gri çimento klinkeri; (b) Sera gazı emisyonları, üretilen ton çimento başına 0,469 tCO₂e 'dan düşük olan gri çimento klinkeri veya alternatif hidrolik bağlayıcıdan elde edilen çimento.

Önemli Ölçüde Zarar Vermeme Kriterleri

İklim Değişikliğine Uyum için Genel “Önemli Zarar Vermeme” Kriterleri

Faaliyet için öncelikli olan fiziksel iklim riskleri, aşağıdaki adımlarla sağlam bir iklim riski ve kırılganlık değerlendirmesi yapılarak belirlenmiştir:

- (a) Hangi fiziksel iklim risklerinin ekonomik faaliyetin beklenen ömrü boyunca performansını etkileyebileceğini belirlemek için faaliyetin taranması;
- (b) Fiziksel iklim risklerinden bir veya daha fazlasından dolayı risk altında olduğunun değerlendirildiği durumlarda, fiziksel iklim risklerinin ekonomik faaliyet üzerindeki önemliliğini değerlendirmek için bir iklim riski ve kırılganlık değerlendirmesi;
- (c) Belirlenen fiziksel iklim riskini azaltabilecek uyum çözümlerinin değerlendirilmesi ve iklim projeksiyonlarının yapılması

Önemli Ölçüde Zarar Vermeme Kriterleri

Su ve Deniz Kaynaklarının Sürdürülebilir Kullanımı ve Korunması için Genel “Önemli Zarar Vermeme” Kriterleri

Su kalitesinin korunması ve su stresinden kaçınılması ile ilgili çevresel bozulma riskleri; 2872 sayılı Çevre Kanunu, 3621 sayılı Kıyı Kanunu, 167 sayılı Yeraltı Suları Hakkında Kanun, Dip Tarama Malzemesinin Çevresel Yönetimi Yönetmeliği, Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği, Kum Çakıl Ve Benzeri Maddelerin Alınması, İşletilmesi ve Kontrolü Yönetmeliği, Kentsel Atıksu Arıtımı Yönetmeliği, Denizlerde Faaliyet Gösteren Balık Çiftliklerinin Çevresel Yönetimi Yönetmeliği, Tersane, Tekne İmal ve Çekek Yerlerinin Çevresel Yönetimi Hakkında Yönetmelik, Sulak Alanların Korunması Yönetmeliği esasları uyarınca belirlenir.

Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği uyarınca su üzerindeki etkinin bir değerlendirmesini içerdiği durumlarda, belirlenen risklerin ele alınmış olması koşuluyla, su üzerindeki etkinin ayrıca değerlendirilmesine gerek yoktur.

Önemli Ölçüde Zarar Vermeme Kriterleri

Döngüsel Ekonomiye Geçiş için “Önemli Zarar Vermeme” Kriterleri

Tanımlanmamıştır.

Önemli Ölçüde Zarar Vermeme Kriterleri

Kirliliğin Önlenmesi ve Kontrolü için Genel “Önemli Zarar Vermeme” Kriterleri

Faaliyeti yürüten tesis, çimento, kireç ve magnezyum oksit üretimi için Endüstriyel Emisyonların Yönetimi Yönetmeliği kapsamında belirlenen mevcut en iyi tekniklerle ilişkili emisyon seviyelerine (MET-İES) göre en az C seviyesinde olmalıdır.

Önemli bir çapraz medya etkisi meydana gelmemelidir.

Alternatif yakıt olarak tehlikeli atıkların kullanıldığı çimento üretiminde atıkların Tehlikeli Malların Karayolu ile Uluslararası Taşımacılığına İlişkin Avrupa Anlaşması çerçevesinde güvenli bir şekilde taşınmasını sağlayacak önlemler alınmalıdır.

Bu mevzuatlara uygundur: Kalıcı Organik Kirleticiler Hakkında Yönetmelik, Ozon Tabakasını İncelten Maddelere İlişkin Yönetmelik, Kimyasalların Kaydı, Değerlendirilmesi, İzni Ve Kısıtlanması Hakkında Yönetmelik.

Önemli Ölçüde Zarar Vermeme Kriterleri

Biyoçeşitliliğin ve Ekosistemlerin Korunması ile Restorasyonu için Genel “Önemli Zarar Vermeme” Kriterleri

Bir ÇED gerçekleştirilmişse, çevrenin korunması için gerekli hafifletme ve telafi önlemleri uygulanır.

Biyoçeşitliliğe duyarlı alanların (Natura 2000 koruma alanları ağı, UNESCO Dünya Mirası alanları ve Önemli Biyoçeşitlilik Alanları ve diğer koruma alanları dahil) içinde veya yakınında bulunan sahalar/operasyonlar için uygun bir değerlendirme yapılmış ve sonuçlarına göre gerekli hafifletici önlemler uygulanmıştır.

Ulusal Yeşil Taksonomi Kullanıcılar

KAPSAM

Taksonomi Beyan ve Raporlaması

Ulusal Yeşil Taksonomi ile İlgili Faaliyetlerimiz

Türkiye'de Yeşil Taksonomi Raporlama Kılavuzlarının Hazırlanması ve Potansiyel Kullanıcıları ile Faydalanıcılarının Belirlenmesi Projesi:

- Potansiyel Kullanıcıların Belirlenmesi ve Analizi
- Yeşil Taksonomi Örneklerinin İncelenmesi
- Raporlama ve Beyan Standartlarının Analizi

Taksonomi Çerçeve Dokümanı hazırlandı.

Ulusal Yeşil Taksonomi ile İlgili Çalıştay Faaliyetlerimiz

Taksonomi hazırlıkları çerçevesinde çalıştaylar düzenlenmiştir.

Taslak Yönetmelik ve teknik tarama kriterleri hazırlanmıştır.

Ocak – Nisan ayları arasında sektör toplantıları düzenlenmiştir.

Düzenlenmiş Taksonomi Sektör Toplantıları

Tarih	Sektör
15.01.2024	Çimento
17.01.2024	Alüminyum
12.02.2024	Demir-Çelik
14.02.2024	Kimya
19.02.2024	Jeotermal ve Atık Isının Değerlendirilmesi
21.02.2024	Hidroelektrik
28.02.2024	Hidrojen ve Düşük Karbonlu Teknolojilerin Üretimi
04.03.2024	Yenilenebilir Enerji Teknolojilerinin İmalatı
06.03.2024	Batarya ve Depolama
18.03.2024	İnşaat
20.03.2024	Demiryolları, Düşük Karbonlu Havalimanı Altyapısı, Taşımacılık, Suyolu Taşımacılığı
25.03.2024	İçme Suyu ve Atıksu Arıtma, Atıkların Toplanması, Taşınması ve Bertarafı
28.03.2024	Nükleer Enerji, Doğalgazdan Enerji Üretimi
01.04.2024	Ormancılık, Tarım ve Sulak Alanlar, Karbon Yakalaması ve Teknoloji
03.04.2024	İmalat Sektörü (Döngüsel Ekonomi) Tehlikeli ve Tehlikeli Olmayan Atık, Hizmet Sektörü (Döngüsel Ekonomi), Farmasötik Bileşen ve Tıbbi Ürün

Teknik Tarama Kriterleri: AB Taksonomisinin Uyumlaştırılması

- AB Taksonomisi mevcut en kapsamlı ve detaylı taksonomi düzenlemesidir (144 ekonomik faaliyet için 251 nicel 1138 nitel kriter).
- 2022 verilerine göre ülkemiz ihracatının %40.6'sı AB'ye yapılmaktadır.
- SKDM ödemeleri 2026 yılı itibari ile başlayacaktır.
- 2028 yılı itibari ile AB'den gelir elde eden Türk firmaları da AB Taksonomisi Raporlama yükümlülüğü ile karşı karşıya kalacaktır.
- AB Taksonomisi Teknik Tarama Kriterleri, AB'deki şirketler ve sektör toplantılarına göre bazı sektörler tarafından uyulması güç olarak değerlendirilmiştir.
- Ulusal şartlara göre belirlenen kriterler ülkemiz özelinde uygunluk ve uyumluluk açısından avantaj sağlayacaktır.
- Fakat, ulusal teknik tarama kriterleri AB'den farklı olursa, AB taksonomisine uyumlu fonların ülkemize yapacağı yatırımlar kısıtlanacaktır.
- 2028 itibariyle de AB'den gelir elde eden Türk firmaları hem AB Taksonomisi için hem de Ulusal Yeşil Taksonomi için raporlama yapmak zorunda kalacaktır.

Taksonomi Kapsamı: Çevresel Hedefler

- AB Taksonomisinde 6 çevresel hedef bulunmaktadır:
 - Azaltım
 - Uyum
 - Su ve Deniz Kaynaklarının Sürdürülebilir Kullanımı ve Korunması
 - Döngüsel Ekonomiye Geçiş
 - Kirliliğin Önlenmesi ve Kontrolü
 - Biyoçeşitliliğin ve Ekosistemlerin Korunması ve Restorasyonu
- AB mevzuatında azaltım ve uyum hedefleri için olan kriterler daha kapsamlıdır ve öncelikli olarak yayımlanmıştır.
- Ulusal Yeşil Taksonomi de iklim öncelikli olarak hazırlanabilir. Ya da tüm hedefler aynı anda hazırlanabilir, bu şekilde taksonomi, daha kapsamlı ve çevresel hedefler açısından daha bütüncül olabilecektir.
- 6 hedefin aynı anda yayımlanması, AB taksonomisine uyumu artıracak olmasına rağmen, ulusal şirketlerin taksonomiye uyumunu mevzuat ve raporlama yükümlülüğü açısından zorlaştırabilecektir.

Sektörlerin Belirlenmesi

- AB Taksonomisinde 144 farklı ekonomik faaliyet bulunmaktadır. Faaliyetlerin teknik tarama kriterleri, ilgili mevzuatlara dayanmaktadır. Örnek olarak, Kirliliğin Önlenmesi ve Kontrolü hedefine önemli zarar vermeme kriteri, birçok üretim faaliyeti için mevcut en iyi tekniklere atıfta bulunmaktadır. Fakat bu kriterlere yönelik ulusal mevzuat henüz taslak aşamasındadır.
- Ulusal Yeşil Taksonominin, AB'de olduğu gibi tüm faaliyetleri kapsayacak şekilde hazırlanması için ilgili mevzuat altyapısının tamamlanması gerekmektedir.
- SKDM'nin mali uygulama sürecini 2026 yılı itibari ile başlayacağı göz önünde bulundurulduğunda, ilgili sektörler için azaltımı teşvik edecek taksonominin yayımlanmasının faydalı olacağı değerlendirilmektedir.
- Ek olarak, özellikle yenilenebilir enerji üretimi ile ilgili faaliyetler için belirlenmiş AB kriterlerine ülkemiz şirketlerince uyumunun kolay olacağı değerlendirilmektedir.

Teşekkürler

Bu proje Avrupa Birliđi ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir

Teşekkürler.

Türkiye Döngüsel Ekonomi

IPACevre

@turkiyedonguseleekonomi

@ipa.cevre

@trdonguseleko

@ipacevre

Türkiye Döngüsel Ekonomi

IPA Çevre/Environment TÜRKİYE

Türkiye Döngüsel Ekonomi

IPA Çevre

dongusel.csb.gov.tr